

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/15/2024
Identifikačné číslo spisu: 6120294963
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Mario Dubaň
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:6120294963.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpenej advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s. r. o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, proti žalovanému R. Z., narodenému XX. M. XXXX, Q., F. XXXX/XX, o zaplatenie 3 000 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 45Csp/5/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. mája 2023 sp. zn. 9CoCsp/62/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 25. mája 2023 sp. zn. 9CoCsp/62/2022 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 05. mája 2022 č. k. 45Csp/5/2020-149 výrokom I. zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanému zaplatenia 3 000 eur spolu s príslušným úrokom z omeškania na tom základe, že medzi právnym predchodcom žalobkyne Slovenská sporiteľňa, a. s., ako veriteľom, a žalovaným, ako dlžníkom, bola 08. decembra 2016 uzatvorená zmluva č. 5123080226, na základe ktorej žalovaný čerpal peňažné prostriedky. Žalovaný neplnil v stanovených termínoch splátky, čím porušil svoju povinnosť podľa zmluvy a tak právny predchodca žalobkyne podaním zo 06. marca 2019 vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru (04. marca 2019), pričom vyzval žalovaného na úhradu dlžnej sumy najneskôr do 15 dní. Zmluvou o postúpení pohľadávok uzavretej 24. júna 2019 medzi postupcom Slovenská sporiteľňa a. s. a žalobcom, bola pohľadávka voči žalovanému postúpená na žalobkyňu; žalovaný bol v čase postúpenia pohľadávky napriek písomnej výzve postupcu v nepretržitom omeškaní so splácaním čo i len časti svojho peňažného záväzku voči postupcovi po dobu dlhšiu ako 90 kalendárnych dní. Výrokom II. žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd prvej inštancie sa v rámci dokazovania oboznámil s listinnými dôkazmi predloženými žalobkyňou: Výzvou z 01. februára 2019, ktorou právny predchodca žalobkyne oznámil žalovanému, že ku dňu 01. februára 2019 je v omeškaní so splácaním pohľadávky banky vo výške 6 604,54 eura, vyzval žalovaného na jej zaplatenie najneskôr do 15 dní od doručenia výzvy a upozornil, že ak dlžnú

sumu neuhradí v stanovenej lehote, je banka oprávnená vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky, spolu s kópiu doručenky, z ktorej obsahu vyplýva, že adresát zásielku neprevzal v odbernej lehote. Oznámenie o vyhlásení mimoriadnej splatnosti úveru z 06. marca 2019, ktorým právny predchodca žalobkyne žalovanému oznámil, že je v omeškaní so splácaním pohľadávky banky o viac ako 3 mesiace a preto banka k 04. marcu 2019 vyhlásila mimoriadnu splatnosť pohľadávky zo zmluvy, spolu s kópiou doručenky, z ktorej obsahu vyplýva, že adresát zásielku neprevzal v odbernej lehote. Výzvou z 26. marca 2019, v ktorej právny predchodca žalobkyne žalovaného vyzval na zaplatenie splatnej a nezaplatennej pohľadávky banky k 26. marca 2019 vo výške 22 589,61 eura a zároveň žalovanému oznámil, že ak dlžnú sumu neuhradí, banka je oprávnená postúpiť pohľadávku tretej osobe, spolu s kópiu doručenky, z obsahu ktorej vyplýva, že adresát zásielku neprevzal v odbernej lehote. Oznámenie o postúpení pohľadávky z 29. júna 2019, ktorým právny predchodca žalobkyne oznámil žalovanému postúpenie pohľadávky spolu s príslušenstvom a právami z akéhokolvek zabezpečenia Zmluvou o postúpení pohľadávky č. 0507/2019/CE z 24. júna 2019 na žalobkyňu, spolu s kópiu doručenky, z obsahu ktorej vyplýva, že adresát zásielku neprevzal v odbernej lehote.

1.2. Súd prvej inštancie právny vzťah medzi Slovenskou sporiteľnou, a. s. a žalovaným, založeným Zmluvou o splátkovom úvere, posúdil ako vzťah spotrebiteľský, za aplikácie zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“) a príslušných ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „OZ“) týkajúcich sa spotrebiteľských zmlúv. Zároveň konštatoval, že záväzkový vzťah založený predmetnou zmluvou je vzťahom z bankového úveru, ktorý vzťah je regulovaný zákonom č. 483/2001 Z. z. o bankách v znení neskorších zmien a doplnení (ďalej len „zákon č. 483/2001 Z. z.“). Za použitia ustanovení § 53 ods. 9, § 565, § 524 ods. 1, § 252 ods. 1 a 2 a § 39 OZ, § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. vychádzal z toho, že právny predchodca žalobkyne dodržal postup podľa § 53 ods. 9 OZ a výzvou z 01. februára 2019 oznámil žalovanému, že k 01. februáru 2019 je v omeškaní so splácaním pohľadávky banky vo výške 6 604,54 eura (pri splátke úveru vo výške 307,23 eura), zároveň vyzval žalovaného na jej zaplatenie najneskôr do 15 dní od doručenia výzvy a upozornil žalovaného, že ak dlžnú sumu neuhradí v stanovenej lehote, je banka oprávnená vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pohľadávky. Z kópie doručenky zistil, že adresát si zásielku neprevzal v odbernej lehote. Následne právny predchodca žalobkyne vyhlásil mimoriadnu splatnosť úveru k 04. marcu 2019, ktorú skutočnosť oznámil žalovanému listom zo 06. marca 2019; uvedenú zásielku si žalovaný neprevzal v odbernej lehote.

1.3. Následne sa prvoinštančný súd zaoberal splnením podmienok pre platné postúpenie pohľadávky banky na tretiu osobu podľa § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. a z úradnej povinnosti skúmal aktívnu vecnú legitimitáciu žalobcu. V tejto súvislosti rozviedol úvahu, že ustanovenie § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. je vo vzťahu k § 524 OZ ustanovením lex specialis, v dôsledku čoho sa uplatní prednostne. Žalobcu, ktorý uplatňuje nárok z bankového úveru postúpený mu na základe zmluvy o postúpení pohľadávok, preto v konaní zaťažovalo dôkazné bremeno preukázať splnenie vyššie uvedených predpokladov upravených v § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. s tým, že toto zákonné ustanovenie nesleduje len ochranu bankového tajomstva, ale nedodržanie uvedených podmienok má za následok neplatnosť právneho úkonu - zmluvy o postúpení pohľadávok podľa § 39 OZ, lebo takýto právny úkon je urobený v rozpore so zákonom (sp. zn. IObdo/19/2018). Mal za to, že ustanovenie § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. obsahuje osobitnú úpravu postúpenia pohľadávky; prvým predpokladom platného postúpenia pohľadávky je výzva banky adresovaná klientovi (v tomto prípade žalovanému) na zaplatenie omeškaného peňažného záväzku. Výzvou z 26. marca 2019 právny predchodca žalobkyne žalovaného vyzval na zaplatenie splatnej a nezaplatennej pohľadávky banky k 26. marcu 2019 vo výške 22 589,61 eura a zároveň žalovanému oznámil, že ak dlžnú sumu neuhradí, banka je oprávnená postúpiť pohľadávku tretej osobe (predmetnú výzvu žalovaný neprevzal v odbernej lehote). Žalobkyňa podľa prvoinštančného súdu preto splnenie prvej podmienky pre platné postúpenie pohľadávky banky na tretiu osobu v zmysle cit. ustanovenia zákona o bankách splnila.

1.4. Ako druhý predpoklad platného postúpenia pohľadávky konajúci súd považoval omeškanie klienta s platením po dobu viac ako 90 dní a gramatickým výkladom za použitia slovného spojenia, že omeškanie klienta musí nastať "napriek výzve", dospel k záveru, že požadovaných 90 dní omeškania plynú až od

vyzvania klienta banky v súvislosti s jeho omeškaním. Keďže pôvodný veriteľ Slovenská sporiteľňa, a. s. vyhotovil výzvu 26. marca 2019 a pohľadávka bola postúpená už 24. júna 2019, súd prvej inštancie mal za nesporné, že lehota 90 dní nebola pred postúpením pohľadávky dodržaná. Pre nedodržanie tejto podmienky potom nepovažoval postúpenie pohľadávky pôvodným veriteľom žalobkyni za platné; z uvedeného dôvodu postúpenie pohľadávky na žalobkyňu právne kvalifikoval tak, že je v rozpore s § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z., akcentujúc, že tento právny úkon je v zmysle § 39 OZ absolútne neplatný. Z absolútnej neplatnosti postúpenia predmetnej pohľadávky vyvodil nedostatok aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne, na základe čoho žalobu zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 a § 262 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“). Vychádzal z úspechu žalovaného v spore, ktorému však žiadne trovy nevznikli.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 25. mája 2023 sp. zn. 9CoCsp/62/2022 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanému proti žalobcovi nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. V celom rozsahu sa stotožnil s dôvodmi napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP), keďže odvolateľ vo svojom odvolaní neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorými by sa súd prvej inštancie nevysporiadal a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť zistený skutkový stav a prijaté právne závery.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia po citácii ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. (ods. 6) a po zrekapitulovaní priebehu konania a uplatneného nároku, ozrejmil, že kľúčovým predpisom upravujúcim činnosť bánk je zákon č. 483/2001 Z. z., ktorý v ustanovení § 92 ods. 8 upravuje, za akých podmienok môže banka postúpiť pohľadávku z úveru na inú banku a tiež aj na tretiu osobu, a to aj na osobu bez bankovej licencie a bez súhlasu dlžníka, ktorého účelom bolo upraviť špeciálny režim pri postupovaní pohľadávok banky, ktorá má v zmysle citovaného zákona postavenie subjektu sui generis. Pripomenul, že z ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. nepochybne vyplýva, že spôsobilým predmetom postúpenia je iba pohľadávka alebo jej časť, ktoré sú už splatnými, a to za predpokladu, že sú splnené podmienky: a) písomná výzva banky uvažujúcej o postúpení riadne nespĺcanej úverovej pohľadávky klientovi, aby pohľadávku zaplatil a b) aby bol žalovaný napriek písomnej výzve nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní v omeškaní so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči banke. Odvolací súd uvažoval v tom zmysle, že ide o zákonné predpoklady, ktoré v čase postúpenia pohľadávky musia byť splnené pre platné postúpenie pohľadávky banky, pretože postúpenie pohľadávky v rozpore s uvedenými zákonnými podmienkami je absolútne neplatným právnym úkonom (§ 39 OZ). V tejto súvislosti odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/83/2021.

2.2. Z vykonaného dokazovania odvolaciemu súdu vyplynulo, že banka výzvou z 26. marca 2019 vyzvala žalovaného na zaplatenie splatnej pohľadávky a zároveň ho upozornila na oprávnenie postúpiť pohľadávku tretej osobe (žalovaný si zásielku neprevzal v odbernej lehote). Splnenie ďalšej podmienky pre platné postúpenie pohľadávky, t. j. omeškanie žalovaného minimálne 90 dní so splnením čo len časti svojej pohľadávky po výzve, odvolací súd nemal preukázanú, keďže k uzavretiu Zmluvy o postúpení pohľadávok došlo už 24. júna 2019. Odvolací súd bol na rozdiel od žalobkyne názoru, že lehota 90 dní začína plynúť od doručenia výzvy žalovanému a to z dôvodu, že inak špeciálna úprava § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z., ktorej účelom je okrem iného upozorniť žalovaného, že môže dôjsť k postúpeniu pohľadávky aj na nebankový subjekt a dať mu tak možnosť v lehote 90 dní na výzvu reagovať a splatný dlh zaplatiť, by stratila svoje opodstatnenie. Nie je v záujme spotrebiteľa, aby po uzavretí úverovej zmluvy s bankou táto kedykoľvek, počas trvania záväzkového vzťahu postupovala pohľadávku voči spotrebiteľovi tretej osobe, ktorá napr. nepodlieha dozoru a dohľadu Národnej banky Slovenska. Takéto konanie banky by sa priečilo účelu a úmyslu zákona č. 483/2001 Z. z., keďže poskytovanie úverov a ich správa je špecifickou, osobitne právnym predpisom upravenou činnosťou.

2.3. S ohľadom na uvedené odvolací súd konštatoval, že neobstoja ani námietky žalobkyne, že žalovaného na úhradu omeškaných splátok vyzvala aj inými výzvami, nakoľko v nich žalovaný nebol upozornený na úmysel banky postúpiť pohľadávku; uzavrel, že nakoľko postúpená pohľadávka nebola v čase jej postúpenia pohľadávkou spôsobilou, žalobkyňa nie je aktívne vecne legitimovaná na uplatnenie

nároku. Pretože žalobkyňa v odvolaní neuviedla žiadne skutočnosti, ktoré by neboli preskúmané súdom prvej inštancie, resp. ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový alebo právny stav, rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť a dôvodnosť vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená) a § 420 písm. f) CSP (odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces).

3.1. Dovolací dôvod uplatnený podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobkyňa nastolila k vyriešeniu právnej otázky výkladu ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z., kedy (akým momentom) sa dlžník v zmysle uvedeného ustanovenia dostane do omeškania so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči banke. Zároveň rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky ohľadom výkladu, či výzva podľa § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. musí obsahovať upozornenie dlžníka na úmysel banky postúpiť pohľadávku. Dovolateľka sa nestotožnila so závermi rozhodnutí nižších súdov, že v danej veci nebola splnená podmienka uplynutia lehoty 90 dní; v konaní bolo preukázané, že žalovaný bol v nepretržitom omeškaní so splnením čo i len časti svojho peňažného záväzku voči postupcovi najneskôr od 13. júna 2017, keďže poslednú úhradu splátok úveru vykonal 11. mája 2017 a kedy už následne prestal uhrádzať svoj peňažný záväzok voči postupcovi riadne a v čas. Zároveň bolo preukázané, že postupca žalovaného na splnenie čo i len časti peňažného záväzku opakovane vyzýval - o. i. aj výzvami z 01. februára 2019 a 06. marca 2019. Nesúhlasila s názorom, že žalovaný sa dostal do omeškania s plnením čo i len časti peňažného záväzku banky až momentom, kedy mu bola doručená výzva banky na plnenie, v ktorej žalobca oznámil úmysel žalovanému postúpiť pohľadávku tretej osobe. Uvedené by mohlo platiť jedine v takom prípade, ak by si strany sporu nedohodli spôsob plnenia záväzku a ten by sa tak stal splatným v zmysle ustanovenia § 563 OZ až odo dňa, kedy veriteľ vyzval dlžníka na plnenie. Zmluvné strany si však v prejednávacom prípade dohodli plnenia záväzku v pravidelných mesačných splátkach - s jednoznačným stanovením splatnosti záväzku - a preto je zrejmé, že žalovaný sa dostal do omeškania v momente, kedy prestal plniť záväzok v dohodnutých splátkach. V konaní bolo preto predloženými listinnými dôkazmi preukázané, že žalovaný bol v čase postúpenia pohľadávky napriek písomnej výzve postupcu v omeškaní so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči postupcovi nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní, a teda bolo preukázané, že zo strany postupcu nedošlo k porušeniu ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z.

3.3. Vada zmätočnosti (§ 420 písm. f) CSP) podľa dovolateľky spočíva v tom, že odvolací súd v rozsudku nedal odpovede na všetky nastolené právne otázky v odvolaní a jeho rozhodnutie sa javí ako arbitrárne, keď sa obmedzil iba na konštatovanie správnosti rozhodnutia prvoinštančného súdu, ale nevysporiadal sa so zásadnými námietkami právneho posúdenia v podanom odvolaní, prečo súd prvej inštancie pri posudzovaní podmienok platného postúpenia pohľadávky podľa ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. nezohľadnil výzvu z 01. februára 2019 a výzvu zo 06. marca 2019, keďže zákon o bankách v cit. ustanovení neupravuje žiadne osobitné náležitosti výzvy. Odvolací súd sa v tomto smere iba stotožnil so závermi prvoinštančného súdu a konštatoval obligatórnu náležitosť výzvy podľa ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. - upozornenie dlžníka na úmysel banky postúpiť pohľadávku. Odvolací súd sa teda ani len okrajovo nevyjadril k námietke, že cit. § 92 ods. 8 neupravuje žiadne osobitné náležitosti výzvy, a teda nie je potrebné osobitne upozorňovať dlžníka na úmysel banky postúpiť pohľadávku. Procesná vada nepreskúmateľnosti vyplýva z toho, že odvolací súd sa v odôvodnení rozhodnutia žiadnym spôsobom nevysporiadal s odvolacími dôvodmi, ktoré žalobkyňa namietala v podanom odvolaní. Odvolací súd neposkytol odpoveď na rozhodujúce právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s nárokom žalobkyne, ktoré dovolateľka namietala v podanom odvolaní, v dôsledku čoho je odôvodnenie jeho rozhodnutia nepreskúmateľné. Žiadala rozsudky súdov nižších inštancií zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu žalobkyne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne dovolací súd k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnosti právneho posúdenia veci (§ 421 CSP). Vychádzajúc z vyššie uvedeného dovolací súd prednostne pristúpil k posúdeniu existencie namietanej vady podľa § 420 písm. f) CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

10. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

11. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (§ 387 ods. 2 CSP); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 CSP).

12. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a

presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. Súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (§ 387 ods. 3 CSP). Nerešpektovanie tohto kogentného ustanovenia zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania (porov. sp. zn. 4Cdo/125/2019). Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodnutí súdov, a tak vylúčiť svojvôľu v tomto procese. V právnom štáte by nemali vzniknúť pochybnosti, či sa súd s určitou, druhou stranou výslovne prezentovanou otázkou zaoberal, či nie; odpoveď by mala byť zrejmá z odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

13. Rovnako podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva platí, že judikatúra síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia; ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija proti Španielsku z 09. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani proti Španielsku z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis proti Grécku z 29. mája 1997, Higgins proti Francúzsku z 19. februára 1998).

14. Primárnym právnym problémom v prejednávanej veci je posúdenie (ne)platnosti právneho úkonu postúpenia pohľadávky podľa § 39 OZ, pretože od tejto skutočnosti sa odvíja aktívna vecná legitímácia žalobkyne. Rozhodujúcim je teda posúdenie, aké podmienky musia byť splnené, aby došlo k platnému postúpeniu pohľadávky banky voči žalovanému na žalobkyňu zmluvou o postúpení pohľadávok, keď je zrejmé, že ich nedodržanie je sankcionované absolútnou neplatnosťou tohto právneho úkonu pre rozpor so zákonom (§ 39 OZ). Hodno poznamenať, že podľa právnej vety judikátu R 60/2018 „Ustanovenie § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách neupravuje len ochranu bankového tajomstva, ale tiež práv klienta v súvislosti s postúpením pohľadávky. Postúpenie pohľadávky banky, ku ktorému došlo v rozpore s týmto ustanovením, je neplatný právny úkon“ (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. apríla 2018 sp. zn. 1Cdo 147/2017). K potrebe osobitnej výzvy realizovanej mimo výzvy na zaplatenie (§ 53 ods. 9 OZ) a mimo výzvy obsiahnutej v oznámení o vyhlásení predčasnej splatnosti rozhodnutie sa judikát R 60/2018 nevyjadruje (sp. zn. 8Cdo/18/2024)

15. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia, nedostatočné odôvodnenie v súvislosti so zásadnými námietkami nesprávneho právneho posúdenia veci v podanom odvolaní; prijaté závery odvolacieho súdu hodnotí ako arbitrárne, nakoľko odôvodnenie nedalo odpoveď na jej kľúčové argumenty.

16. Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ohľadom faktu, že žalovaný bol v nepretržitom omeškaní s plnením čo len časti záväzku po dobu dlhšiu ako 90 kalendárnych dní (trvajúcim minimálne od 13.06.2017) a vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobkyne, že „žalovaný sa dostal do omeškania so splnením čo i len časti svojho peňažného záväzku v okamihu, kedy prestal svoj záväzok splácať spôsobom, akým si to s postupcom dojednal v zmluve o úvere. V čase postúpenia pohľadávky bol žalovaný v omeškaní so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči postupcovi nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní (žalovaný bol v zmysle Prílohy k Zmluve o postúpení pohľadávok ku dňu postúpenia pohľadávky v nepretržitom omeškaní po dobu 766 dní). Postupca žalovaného na splnenie jeho záväzku opakovane vyzval a preto možno uzavrieť, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, nakoľko v konaní bolo predloženými listinnými dôkazmi preukázané, že žalovaný bol v čase postúpenia pohľadávky napriek písomnej výzve postupcu v omeškaní so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči postupcovi nepretržite dlhšie ako 90 kalendárnych dní, a teda bolo preukázané, že zo strany postupcu nedošlo k porušeniu ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z.“ nevyplýva žiadne konštatovanie. To isté sa týka aj argumentácie, v rámci ktorej žalobkyňa v odvolaní k vyriešeniu otázky výkladu ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o momente, kedy sa dlžník dostane do omeškania so splnením čo len časti svojho peňažného záväzku voči banke oponovala tým, že „Žalovaný sa dostal do omeškania so splnením čo i len časti svojho peňažného záväzku v okamihu, kedy prestal svoj záväzok splácať spôsobom, akým si to s postupcom dojednal v zmluve o úvere“.

17. V kontexte uvedeného je nepochybné, že aj napriek výslovnému príkazu v § 387 ods. 3 CSP vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní, sa odvolací súd napriek obsiahlemu právnomu textu v odôvodnení rozhodnutia nevysporiadal s kľúčovými tvrdeniami žalobkyne a keď, tak iba v najvšeobecnejšej rovine.

18. Uvedené platí predovšetkým o tých námietkach, ktoré z pohľadu rešpektovania práva na spravodlivý proces možno označiť za hlavné a ktoré si vyžadovali špecifickú odpoveď. V tejto súvislosti odôvodnenie odvolacieho súdu ignoruje skutočnosti uvádzané v odvolaní, že „Zároveň je z platobnej histórie, špecifikácie pohľadávky, ako aj prílohy k zmluve o postúpení pohľadávky zrejme, že žalovaný si dlhodobo pred postúpením pohľadávky neplnil svoje zmluvné povinnosti riadne a včas. Nemožno mať teda pochybnosti o 90 dňovom nepretržitom omeškaní dlžníka, pričom toto omeškanie trvalo aj po odoslaní tejto výzvy na úhradu a zosplatnení pohľadávky. Predmetný prípad preto zároveň predstavuje výnimku z obmedzenia banky postúpiť pohľadávku, nakoľko súčet všetkých omeškaní klienta so splnením čo len časti toho istého peňažného záväzku trval kvalifikovaný čas presahujúci jeden rok.“

19. Tieto argumenty žalobkyne sú podstatné a relevantné do tej miery, že majú vecnú súvislosť s prejednávanou vecou a zároveň sú takej povahy, že v prípade ich opodstatnenosti (samostatne alebo v spojitosti s ostatnými okolnosťami) nie je vylúčené, že by mohli a priori priniesť priaznivejšie rozhodnutie pre odvolateľku.

20. Ďalej sa jedná o argumentáciu, v rámci ktorej žalobkyňa v odvolaní podrobila kritike odôvodnenie prvoinštančného súdu, že (parafráz.)... „Druhým predpokladom platného postúpenia pohľadávky je omeškanie klienta s platením po dobu viac ako 90 dní. Gramatickým výkladom za použitia slovného spojenia, že omeškanie klienta musí nastať "napriek výzve", dospel k záveru, že požadovaných 90 dní omeškania plynie až od vyzvania klienta banky v súvislosti s jeho omeškaním.“ Dovolateľka proti tomuto názoru v odvolaní oponovala tým, že „V súvislosti s predloženými výzvami má žalobkyňa za to, že v prípade všetkých sa jedná o kvalifikované výzvy banky v zmysle ustanovenia § 92 ods. 8 ZoB. V prípade nepretržitého omeškania so splnením čo i len časti peňažného záväzku po dobu 90 kalendárnych dní - už len zo slovného spojenia „čo i len časti peňažného záväzku“ je zrejme, že zákonodarca má na mysli omeškanie s plnením záväzku spôsobom, akým sa na to žalovaný zaviazal (v prejednanom prípade omeškanie s plnením splátok) a nie omeškanie po doručení výzvy podľa § 92 ods. 8 ZoB. Ak by zákonodarca mienil týmto ustanovením upraviť aj osobitné náležitosti výzvy podľa tohto ustanovenia, resp. poskytnúť dlžníkovi lehotu na dobrovoľné plnenie po dobu 90 dní od doručenia výzvy (ako uvádza súd prvej inštancie), bolo by to v ustanovení § 92 ods. 8 ZoB výslovne a jednoznačne uvedené.“

21. S odkazom na tu uvedený ods. 21 sa odvolací súd dostatočne vyčerpávajúco nevysporiadal ani s oponentúrou žalobkyne v odvolaní, že (parafráz.) „Postup súdu, ktorým si súd „upravil“ zákonné ustanovenie § 92 ods. 8 ZoB a nad rámec zákona „upravuje“ to, že omeškanie dlžníka nastáva až vyhotovením, resp. doručením výzvy banky (t. j. v rozpore s § 517 ods. 1 OZ podľa súdu nenastáva omeškanie okamihom, kedy dlžník neplní svoj záväzok riadne a včas) je podľa názoru žalobcu vyjadrením svojvôle, je neprípustnou tvorbou práva zo strany prvoinštančného súdu, ktorá sa prieči trojdeleniu štátnej moci.“

22. Odvolací súd nechal do úvahy skutočnosti namietané žalobkyňou a preto z jeho strany ide o postup odporujúci princípom materiálneho právneho štátu. Bolo povinnosťou odvolacieho súdu vysporiadať sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní žalobkyne (§ 387 ods. 3 CSP) a keďže odvolací súd nezaujal k otázkam urobeným súčasťou odvolania, buď žiadne, alebo iba neúplné stanovisko, dovolaciemu súdu nezostalo prijať iný záver než ten, že došlo k zaťaženiu konania pred odvolacím súdom tvrdenou zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP. Preto, hoci odvolací súd aplikoval postup podľa § 387 ods. 2 CSP, nepoužil postup daný v § 387 ods. 3 CSP; dostal sa tak mimo limitov práva na spravodlivý proces chráneného nielen článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ale aj s článkom 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (5Cdo/204/2011, 4Cdo/120/2019).

23. Keďže dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP je nielen prípustné, ale aj dôvodné, bolo potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Náprava zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP), nakoľko to bol odvolací súd, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti.

24. Odvolací súd v ďalšom konaní svoje rozhodnutie riadne odôvodní tak, aby obsahová (materiálna) náplň jeho rozhodnutia založila nielen jeho zrozumiteľnosť, ale aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení nemôže chýbať žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, ktoré odvolací súd náležitým spôsobom v celom súhrne posúdi a náležite vyhodnotí. Rozhodnutie odvolacieho súdu musí obsahovať náležitosti uvedené v § 393 CSP, musí byť logické a presvedčivé. Osobitnú pozornosť bude venovať relevantným argumentom odvolateľky v podanom odvolaní, s ktorými sa komplexne vysporiada.

25. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že existencia dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP je sama osebe dôvodom na zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími dovolacími námietkami dovolateľa a správnosťou právnych záverov (§ 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP), na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie odvolacieho súdu. V prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť zásadného charakteru, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (porov. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017). Ak dovolací súd zistí, že dovolanie je prípustné a dôvodné z dôvodov zmätočnosti, nemusí už skúmať uplatnený dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 CSP a napadnuté rozhodnutie musí zrušiť (m. m. II. ÚS 89/2018, IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 589/2021).

26. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.